

Stanisław Garlicki

Kilka uwag na tle nowego rozporządzenia o wynagrodzeniu adwokatów

Palestra 5/8(44), 3-7

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

STANISŁAW GARLICKI

Kilka uwag na tle nowego rozporządzenia o wynagrodzeniu adwokatów

Pomijam w tych uwagach zasadnicze zastrzeżenia, jakie mogą nasuwać podstawowe założenia nowego rozporządzenia. Zastrzeżenia te znalazły swój wyraz w memoriałach i uwagach Naczelnej Rady Adwokackiej i rad adwokackich oraz w rezolucji przyjętej na plenarnym posiedzeniu NRA w dn. 9.V.1961 r.

Niniejsze uwagi dotyczą raczej wykładni niektórych postanowień taksy na podstawie lektury tekstu. Stosowaniu taksy w praktyce wysunie szereg dalszych zagadnień, które niewątpliwie znajdą swe oświetlenie w następnych na ten temat opracowaniach.

I.

Rzuca się przede wszystkim w oczy brak dostatecznej kontroli redakcyjnej w niektórych przepisach.

Niewątpliwie np. w § 4 po pkt 1 przed pkt 2 powinno się znaleźć słowo „lub”, w przeciwnym razie wykładnia gramatyczna nakazywałaby stosować obniżkę 30% tylko wówczas, gdy łącznie zachodzą warunki z pkt 1 i 2 tego paragrafu. Przeciwno takiemu stanowisku przemawia na pewno wykładnia logiczna, nie jest jednak dobrze, gdy te dwie wykładnie pozostają w sprzeczności. Podobną usterkę redakcyjną zawiera § 16 pkt 4, który brzmi: „Zasadnicze wynagrodzenie adwokata wynosi (...) 4) upadłościowego i układowego od 300—450 zł”.

II.

Paragraf 1 ust. 2 taksy głosi: „Przekroczenie stawek przewidzianych niniejszym rozporządzeniem powoduje odpowiedzialność dyscyplinarną przewidzianą w art. 87 ustawy o ustroju adwokatury”. Pomijając celowość umieszczenia tego przepisu w ogóle, należy podkreślić, że tylko u m y ś l n e przekroczenie stawek taksy może uzasadnić taką odpowie-

działność, tzn. przekroczenie tych stawek musi być dokonane z całą świadomością, że pobiera się stawkę wyższą, aniżeli wynika to z taksy. Zastrzeżenie to jest konieczne, gdyż powstawać mogą wypadki przekroczenia właściwej stawki przez zastosowanie stawki obiektywnie błędnej, jednakże właściwej w przekonaniu pobierającego. Wskazany wyżej problem gramatycznej wykładni § 4 taksy może być tutaj wymownym przykładem.

III.

Należy zwrócić uwagę, że zniżka 30% przewidziana w § 4 pkt 1 taksy dotyczy tylko wypadku, gdy podstawowym utrzymaniem klienta jest renta z ubezpieczenia społecznego. Przemawia za taką wykładnią nomenklatura rent tego ustępu, odpowiadająca ściśle nomenklaturze przepisów o ubezpieczeniu społecznym. Wobec tego klient, którego głównym źródłem utrzymania jest renta przyznana — z tytułu odszkodowania — na podstawie umowy lub wyroku sądowego oraz renta z tytułu umowy o rentę czy o dożywocie, nie jest uprawniony do korzystania ze zniżki 30%.

Paragraf 4 pkt 2 rozporządzenia przewiduje obniżkę 30%, jeżeli przedmiotem sprawy jest roszczenie klienta-pracownika ze stosunku pracy i w sprawach o rentę lub alimenty. Nie budzi wątpliwości, że w sprawach ze stosunku pracy 30% zniżka dotyczy honorarium tylko tego adwokata, którego klientem jest pracownik dochodzący roszczenia ze stosunku pracy, a więc powód, gdyż tylko powód (bądź powód wzajemny) może mieć w procesie roszczenie. Zniżka ta nie ma więc zastosowania w sprawach ze stosunku pracy, gdy adwokat zastępuje klienta-pracownika, który nie dochodzi roszczenia, lecz przeciwko roszczeniu się broni, a więc gdy np. zastępuje klienta-pracownika w wytoczonej przeciwko niemu sprawie o manko, która zgodnie z orzecznictwem też jest sprawą ze stosunku pracy.

Wykładnia logiczna nakazuje przyjąć, że i w sprawach o rentę lub alimenty zniżka 30% ma zastosowanie tylko do adwokata zastępującego klienta dochodzącego roszczenia, a nie broniącego się przeciwko temu roszczeniu. A zatem tylko zastępstwo powoda dochodzącego renty lub alimentów (i to nawet wtedy, kiedy nie jest on pracownikiem) pociąga za sobą zastosowanie zniżki. Nie ma natomiast podstawy do jej stosowania, gdy adwokat w sprawie o rentę lub alimenty zastępuje pozwanego broniącego się przed skierowanym przeciwko niemu roszczeniem tego rodzaju. Za tą wykładnią przemawiają również względy społeczne, gdyż nie ma chyba żadnych podstaw do tego, by ze zniżki 30% korzystał właściciel samochodu, który po pijanemu spowodował nieszczęśliwy wypadek i broni się w procesie przed zasądzeniem od niego renty odszko-

dowawczej. Albowiem w ustępie 2 mówi się wprost o rencie, bez bliższych określeń wskazanych w ustępie 1, a zatem nie chodzi tylko o rentę z ubezpieczenia społecznego. Również nie ma podstaw społecznych do stosowania 30% bonifikaty honorarium w stosunku do niesumiennego ojca, który uchyla się od obowiązku alimentacji.

Trudniejsza powstaje sytuacja w sprawach o zmniejszenie już zasądzonych alimentów bądź o ich zniesienie (to samo dotyczy także renty). Z roszczeniem występuje wtedy strona z reguły silniejsza ekonomicznie i nie zasługująca na obniżkę, ale literalna wykładnia nakazywałaby przyznać obniżkę takiemu powodowi. Natomiast nie skorzystałaby z tej niżki strona pozwana. W rzeczywistości zaś powinno być odwrotnie i taki jest chyba istotny sens tego przepisu w omawianej sytuacji.

IV.

Paragraf 7 dotyczy tylko wypadku ponownego prowadzenia sprawy przez tego samego adwokata w I instancji, po uchyleniu orzeczenia przez sąd instancji wyższej. Jeżeli więc adwokat objął prowadzenie sprawy dopiero w II instancji i po uchyleniu orzeczenia występuje nadal w tej sprawie przed instancją I, to przed tą instancją nie prowadzi on sprawy ponownie i wskutek tego nie ma podstaw do stosowania zniżki 30%.

V.

Paragraf 11 taksy dotyczy cywilnych spraw majątkowych o wartości przedmiotu sprawy określonego kwotą pieniężną — z wyjątkiem spraw uregulowanych dalszymi przepisami szczególnymi. Należy przede wszystkim podkreślić, że przepis ten nie normuje cywilnych spraw niemajątkowych. Jeżeli tego rodzaju sprawa nie jest objęta przepisami § 13, to wówczas stosować należy postanowienia § 6 ust. 3, które przewidują ustalenie honorarium przez kierownika zespołu lub dziekana w sposób w tym przepisie wskazany. Taką sprawą niemajątkową nie objętą § 13 będzie np. sprawa o ochronę prawną czci, nazwiska itp. (art. 11 przep. og. prawa cyw.).

Również — stosownie do przepisu § 6 ust. 5 — należy ustalić honorarium w sprawach cywilnych majątkowych o wartości sporu nie dającej się określić kwotą pieniężną (wartość przedmiotu sporu nie określona), jeżeli sprawy te nie są wymienione w § 12 i nast. taksy. Można tu wymienić np. roszczenie o ustalenie bezskuteczności wyłączenia spółnika ze spółki (art. 573 k.z.), o odwołanie likwidatora spółki (art. 585 k.z.), o wyznaczenie sędziego polubownego (art. 492 k.p.c.) itp.

Proces oparty na art. 70 pr. spadk. zmierza do odpowiedniego ustalenia praw spadkowych. Nie jest on jednak sprawą o stwierdzenie praw

do spadku (orzeczenie w takiej sprawie nie ma skutku *erga omnes*), wobec czego honorarium w takim procesie należy ustalić zgodnie z § 11 lub § 6 taksy. Jeżeli w postępowaniu działowym dokonać należy stwierdzenia praw do spadku (art. 141 przep. o post. spadk.), to honorarium należy się odrębnie za stwierdzenie praw do spadku i odrębnie za sprawę o dział. Należy pamiętać o bardzo obszernym w swej treści przepisie § 16 pkt 3, który ustala honorarium we wszystkich sprawach toczących się w trybie postępowania niespornego w granicach 100 — 200 zł, jeżeli nie chodzi o sprawy niesporne wymienione w innych przepisach taksy.

Uznanie zapisu na sąd polubowny za nieważny jest instytucją odrębną od akcji o uznanie zapisu za wygasły (art. 498 k.p.c.). Zapis na sąd polubowny jest nieważny ze względu na brak formy (art. 487 k.p.c.), może zaś być unieważniony ze względu na wady oświadczenia woli. Natomiast zapis ważny wygasa w wypadkach wskazanych w art. 498 k.p.c., wobec czego honorarium za tego rodzaju sprawy należy określić według § 11 taksy. Wniosek o zaopatrzenie wyroku sądu polubownego klauzulą wykonalności nie jest czynnością egzekucyjną, przepisy bowiem normujące tę kwestię mieszczą się w części I k.p.c., wskutek czego również i za taką sprawę honorarium należy określić według § 11, a nie § 19 taksy.

VI.

Paragraf 14 określa honorarium w sprawach z zakresu prawa rzeczowego (przy czym spory o rozgraniczenie i posesoryjne normuje pkt 1 § 16), a § 15 w sprawach spadkowych. Przepisy te jednak nie wyczerpują bynajmniej wszystkich możliwych sporów z tych dziedzin prawa i w takim wypadku należy stosować przepis § 11 taksy, a gdy wartość przedmiotu sporu nie da się określić — przepis § 6 ust. 3. Przykładowo można np. wymienić spór o usunięcie niezgodności między treścią księgi wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym (23 pr. rzecz.), spory dotyczące użytkowania, hipoteki, zastawu czy spory o ważność testamentu. Przepisy normujące wynagrodzenie za sprawę o dział spadku nie dotyczą oczywiście sporów powstałych wskutek odesłania na drogę procesu w trybie art. 76 i 150 przep. o postęp. spadk.

VII.

Należy zaznaczyć, że § 21 taksy dotyczy tylko spraw rentowych rozpoznawanych przez sądy ubezp. społ., gdyż tylko te sądy są szczególnymi sądami administracyjnymi, paragraf zaś 31 mieści się w rozdziale

III „Sprawy administracyjne”, może więc on dotyczyć tylko — w zakresie postępowania sądowego — sporów przed sądami administracyjnymi, tj. przed sądami ubezp. społ. W sprawach zatem rentowych rozpoznawanych przez sądy powszechne (odszkodowanie za wypadki itp.) można do wartości przedmiotu sporu doliczać — obok rocznej wartości renty — kwotę dochodzoną z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę moralną, wartości utraconego zarobku w okresie choroby, dodatkowego dożywiania, zniszczonych rzeczy itp.

VIII.

Pomijam przepisy taksy dotyczące spraw karnych. Sądzę, że wypowiedzieć się tu zechcą koledzy karnicy. W ogóle uwagi te nie wyczerpują całości zagadnienia (nawet tylko w zakresie wykładni). Są one jedynie częściowymi spostrzeżeniami, które jednak mogą mieć pewne znaczenie przy stosowaniu przepisów taksy.